

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

สุนทร บุญบำรุง วท.ม.*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ความรู้ และทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลจำนวน 331 คน คัดเลือกโดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบวัดความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน 3) แบบวัดทัศนคติเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน และ 4) แบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .63, .80 และ .86 ตามลำดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 69.5) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพยาบาลมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อายุงาน ตำแหน่งงาน และทัศนคติการความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$; $r = .234$, $r = .172$, $r = .318$ ตามลำดับ) ส่วนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$; $r = -.116$) นอกจากนี้ ปัจจัยที่พยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ได้แก่ ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน อายุงาน และตำแหน่งงาน สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลร้อยละ 15.2 ($R^2 = 0.152$; $p < .01$) ดังนั้น ควรสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการป้องกันตนเองจากอันตรายที่เกิดจากการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ของพยาบาลที่เสี่ยงอันตรายในการปฏิบัติงานควรคัดสรรผู้ที่มีประสบการณ์สูงสำหรับการปฏิบัติหน้าที่

คำสำคัญ: ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

---

*นักวิชาการสาธารณสุข กลุ่มงานอาชีวเวชกรรม โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา

Work Safety Behaviors of Nurse in Maharat Nakhon Ratchasima Hospital, Nakhon Ratchasima

Sunthorn boonbumroe, M.Sc.*

Abstract

The objectives of this research were to study behavior, knowledge, and attitude regarding the work safety and to examine factors influencing on work safety behaviors among nurses at Maharat Nakhon Ratchasima Hospital (MNRH). Samples of 331 MNRH nurses were recruited by using the stratified random sampling method. The instrument was a questionnaire covering 4 parts, as follows: 1) the bio-demographic data form, 2) the knowledge of work safety behaviors, 3) the attitudes of work safety behaviors and 4) the work safety behaviors, coefficient reliability of .63, .80 and .86 respectively. The statistics utilized for data analysis by frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research findings showed that the total work safety behaviors of nurse were a high level (69.5%). In each sector of work safety behaviors, the environment sector had the highest level. Period of work, position, and attitudes were significantly positive correlated with work safety behaviors of the nurses ($p < .01$; $r = .234$, $r = .172$, $r = .318$ respectively). There was significantly negative correlated between weekly workload and work safety behaviors among the nurses ($p < .01$; $r = -.116$). Furthermore, factors affected on work safety behaviors among MNRH nurses were attitudes of work safety behaviors, period of work, and nurse positions. They were likely to indicate the variance in work safety behaviors of Nurse by 15.2% ($R^2 = 0.152$; $p < .01$). Therefore, positive work safety attitudes of nurses should be promoted to prevent risks from working. Nurses with high experience should be selected to work at the position with high risk during working.

Keywords: knowledge, attitude, work safety behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความปลอดภัยจากการทำงานเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ปฏิบัติงานทุกอาชีพ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ระบุไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีวิตทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงานทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด” รัฐบาลได้

ประกาศเป็นวาระแห่งชาติ โดยบูรณาการทั้งในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อลดอัตราการประสบอันตรายและการบาดเจ็บจากการทำงานลง

บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล มีสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบอาชีพจะต้องได้รับการคุ้มครองเช่นกัน จากรายงานสถานการณ์โรคและสิ่งคุกคามสุขภาพของบุคลากรในโรงพยาบาล

สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2553 พบว่ามีอัตราการประสบอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานเท่ากับ 42.70 ต่อบุคลากร 1,000 คน โดยจำแนกเป็นความเครียดจากการทำงาน, อุบัติเหตุเข็มหรืออุปกรณ์แหลมคมทิ่ม, ความผิดปกติของกระดูกและกล้ามเนื้อคิดเป็นอัตราการประสบอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานต่อบุคลากร 1,000 คน เท่ากับ 13.58, 11.81, และ 11.12 ตามลำดับ (กรมควบคุมโรค, 2553: 36) นอกจากนี้บุคลากรที่มีโอกาสได้รับอุบัติเหตุ สัมผัสเลือด สารคัดหลั่งและบาดเจ็บจากการทำงานส่วนใหญ่คือพยาบาล (เพชรไสว ลิมตระกูล, ประสบสุข ศรีแสนปาง, สร้อยอนุสรณ์ธีรกุล, ปิยนุช บุญเพิ่ม, อุสาห์ สุทรพันธ์, และสมจิต แคนสีแก้ว, 2546) ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมในการทำงาน เช่น ความเร่งรีบในการปฏิบัติงาน ไม่ใช่ใช้อุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง หรือใช้อุปกรณ์ไม่เหมาะสม การสร้างเสริมความปลอดภัยที่ตัวบุคลากรให้มีความรู้ และทัศนคติในด้านความปลอดภัยที่ดี มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยของบุคลากร (สรัญญา กุลวงศ์, 2552 ; อัครชาติ ติณสูลา นนท์, 2546)

โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา เป็นโรงพยาบาลศูนย์และเป็นศูนย์เชี่ยวชาญ (Excellence center) อยู่ในเขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 9 กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบดูแลประชากร 4 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ครอบคลุมประชากรประมาณ 6.5 ล้านคน มีผู้มารับบริการผู้ป่วยนอกเฉลี่ย 3,876 คนต่อวัน ผู้ป่วยในเฉลี่ย 1,522 คนต่อวัน และเตียงผู้ป่วยในจำนวน 1,410 เตียง โดยมีบุคลากรของโรงพยาบาลมากกว่า 4,000 คน จากข้อมูลบริการที่หลากหลายและก่อให้เกิดสิ่งคุกคามมีผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของบุคลากรโรงพยาบาลมากขึ้น จากข้อมูลการเฝ้าระวังการเจ็บป่วยของบุคลากรที่ผ่านมาพบว่าอัตราการเจ็บป่วยได้รับบาดเจ็บและอุบัติเหตุจากของมีคม เข็มทิ่มตำ สัมผัส

เลือดและสัมผัสสารคัดหลั่งเท่ากับ 40.40, 43.93, 50.04 ต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง 1,000 คน ในปี 2553, 2554 และ 2555 ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคลากรทางด้านการพยาบาล (โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา, 2555) จากนโยบายที่สำคัญของโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาตามแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2556-2560 คือการพัฒนาสู่องค์กรแห่งความสุข (Happy workplace) คุณภาพชีวิตกับการทำงานของบุคลากร ถือเป็นเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญ แต่การจะให้ได้มาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น มีองค์ประกอบหลายประการ ความปลอดภัยในการทำงานก็จัดได้ว่าเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่โรงพยาบาลจะต้องสนับสนุนให้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาล ซึ่งเป็นบุคลากรกลุ่มใหญ่ของโรงพยาบาลเพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

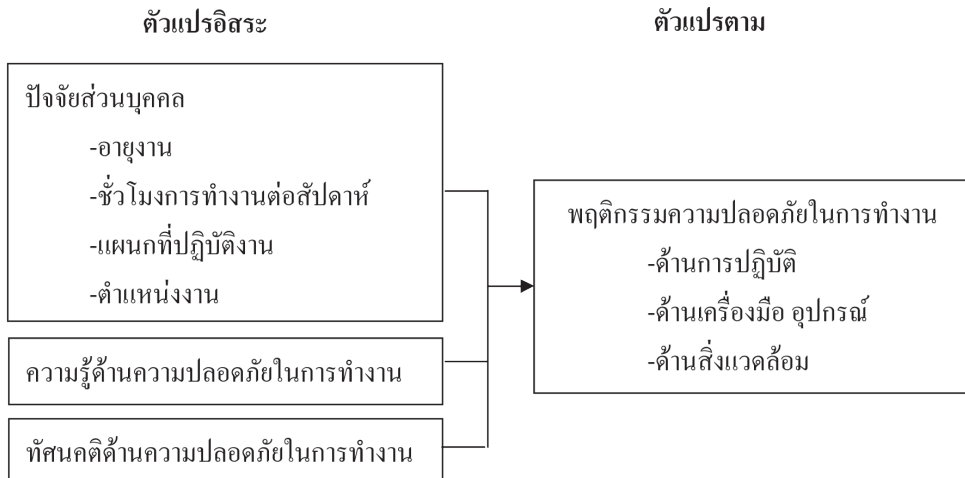
1. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ด้านความรู้ ทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงาน ที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดในการวิจัยใช้ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของบลูม (Bloom, 1956) และแนวคิดพฤติกรรมความปลอดภัยจากการทำงาน ที่มีองค์ประกอบด้านคน เครื่องมืออุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ตามทฤษฎีระบบความปลอดภัยของอาร์ เจ ไฟเรนซีส์ (อภริตี ศรีโอภาส, 2552)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย
ตัวแปรอิสระได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ด้านความ
ปลอดภัยในการทำงาน และทัศนคติด้านความปลอดภัย

ในการทำงาน ส่วนตัวแปรตามได้แก่ พฤติกรรมความ
ปลอดภัยในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ภาคตัด
ขวาง (Cross-sectional Study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้คือ พยาบาลที่
ปฏิบัติงานด้านการพยาบาล ในโรงพยาบาลมหาราช
นครราชสีมาในปีงบประมาณ 2556 จำนวน 1,234 คน
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน คำนวณหาขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามาเน่ ที่ระดับนัยสำคัญ .05
คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้น

การพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการทำ
วิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ผู้วิจัย
ให้ข้อมูลผู้วิจัย อธิบายวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการ
วิจัย พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิในการถอนตัวจากโครงการ
การรักษาความลับของข้อมูลและการนำเสนอผลการ
วิจัยเป็นภาพรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้าง
ขึ้นจากทฤษฎี แนวคิด และวรรณกรรมวิจัยที่เกี่ยวกับ
ความปลอดภัยในการทำงาน ผ่านการตรวจพิจารณา
ความตรงตามเนื้อหา (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 3 ท่าน เครื่องมือในงานวิจัยประกอบด้วย 4
ส่วนคือ

1. ข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุตัว อายุ
งาน แผนกที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน ชั่วโมงการทำงาน
เฉลี่ยต่อสัปดาห์ การได้รับอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจาก
การทำงาน

2. แบบวัดความรู้เรื่องความปลอดภัยในการ
ทำงาน ลักษณะคำตอบเป็น ใช่ และไม่ใช่ จำนวน 20 ข้อ
คะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยแบ่งระดับความรู้ออกเป็น
3 ระดับ คือมีความรู้ดี (16-20 คะแนน) มีความรู้ปาน
กลาง (12-15 คะแนน) และมีความรู้น้อย (0-11 คะแนน)
ทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรแบบ KR 20 ได้ค่าความ
เชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .63

3. แบบวัดทัศนคติเรื่องความปลอดภัยในการทำงาน เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แบ่งระดับทัศนคติออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับดีมาก ($\bar{X}=4.51-5.00$) ระดับดี ($\bar{X}=3.51-4.50$) ระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.51-3.50$) ระดับต่ำ ($\bar{X}=1.51-2.50$) และระดับต่ำมาก ($\bar{X}=1.00-1.50$) ทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80

4. แบบสอบถามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือด้านการปฏิบัติจำนวน 17 ข้อ ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ จำนวน 7 ข้อ และด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 6 ข้อ แบ่งระดับพฤติกรรมออกเป็น 4 ระดับ คือระดับสูงมาก ($\bar{X}=3.51-4.00$) ระดับสูง ($\bar{X}=2.51-3.50$) ระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.51-2.50$) และระดับน้อย ($\bar{X}=1.00-1.50$) ทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

ตารางที่ 1 จำนวน และค่าร้อยละของพยาบาลจำแนกตามระดับความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล (N=331)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ดี(16-20)	103	31.1
ความรู้ปานกลาง(12-15)	199	60.1
ความรู้น้อย(0-11)	29	8.8
Min = 8 Max = 19 $\bar{X}=13.95$ SD = 2.17		
รวม	331	100.0

ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานระดับดี (ร้อยละ 65.0) รองลงมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 55.6) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 88.5) อายุงานเฉลี่ยเท่ากับ 15.60 ปี เป็นพยาบาลระดับผู้ปฏิบัติ (ร้อยละ 90.6) ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุหรือบาดเจ็บจากการทำงานในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 81.9) ส่วนใหญ่มีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 66.8)

ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.1 ดังเสนอในตารางที่ 1

ทัศนคติด้านความปลอดภัยในการทำงานระดับดีมาก (ร้อยละ 30.5) ดังเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของพยาบาลจำแนกตามระดับทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล (N=331)

ระดับความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ดีมาก (4.51–5.00)	101	30.5
ดี (3.51–4.50)	215	65.0
ปานกลาง (2.51–3.50)	15	4.5
Min = 3.25 Max = 5.00 $\bar{X}$ = 4.28 SD = 0.39		
รวม	331	100.0

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าพยาบาลมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 69.5) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าพยาบาลมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

ด้านสิ่งแวดล้อมสูงสุด รองลงมาเป็นพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานด้านการปฏิบัติตามลำดับ ดังเสนอในตารางที่ 3, 4

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลจำแนกตามระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน (N=331)

ระดับพฤติกรรมความปลอดภัย	จำนวน	ร้อยละ
สูงมาก(3.51–4.00)	100	30.2
สูง(2.51–3.50)	230	69.5
ปานกลาง(1.51–2.50)	1	0.3
Min = 2.50 Max = 3.97 $\bar{X}$ = 3.37 SD = 0.27		
โดยรวม	331	100.0

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล จำแนกรายด้านและโดยรวม (N=331)

พฤติกรรมความปลอดภัย	$\bar{X}$	SD	การแปลผล
ด้านสิ่งแวดล้อม	3.67	0.31	สูงมาก
ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์	3.44	0.37	สูง
ด้านการปฏิบัติ	3.23	0.29	สูง
โดยรวม	3.37	0.27	สูง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านทัศนคติ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล พบว่าปัจจัยอายุงาน ตำแหน่งงาน และทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

ปัจจัยด้านชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านความรู้และแผนกที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .01$) ดังเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุงาน ชั่วโมงการทำงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา (N=331)

	ชั่วโมงการทำงาน (X2)	แผนก1 (X3)	แผนก2 (X4)	แผนก3 (X5)	ตำแหน่งงาน (X6)	ความรู้ (X7)	ทัศนคติ (X8)	พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานโดยรวม (Y)
อายุงาน (X1)	-.361*	.035	-.228*	-.017	.282*	-.011	.107	.234*
ชั่วโมงการทำงาน (X2)		0.72	.148*	.011	-.142*	-.016	-.017	-.116*
แผนก1 (X3)			-.429*	-.380*	.038	.045	-.011	-.029
แผนก2 (X4)				-.287*	-.159*	-.033	-.043	-.080
แผนก3 (X5)					.019	-.097	-.068	-.056
ตำแหน่งงาน (X6)						.054	.054	.172*
ความรู้ (X7)							.314*	.106
ทัศนคติ (X8)								.318*

* $p < .01$

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านทัศนคติ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อค้นหา

ตัวพยากรณ์ที่ดีและสมการพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise) ดังเสนอในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเพื่อพยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล
โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จากปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคคล ปัจจัยด้านความรู้
ปัจจัยด้านทัศนคติ ความปลอดภัยในการทำงานโดยใช้วิธีการแบบขั้นต่อน(Stepwise) (N=331)

ค่าคงที่/ปัจจัย	b	SE(b)	β	t	p-value
ค่าคงที่	72.986	4.530		16.111	.000
ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน (X8)	.303	.053	.294	5.730	.000
อายุงาน (X1)	.119	.037	.172	3.22	.001
ตำแหน่งงาน (X6)	3.023	1.484	.108	2.038	.042

R=.390 R²=.152 SEE=7.544 F=19.538 p<.01

จากตารางที่ 6 พบว่ามีปัจจัยจำนวน 3 ตัวคือทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน(X8) อายุงาน(X1) และตำแหน่งงาน(X6) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา(Y) ในเชิงเส้นตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (F=19.538, p<.01) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .390 สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาได้ร้อยละ 15.2 โดยปัจจัยที่มีน้ำหนักในการพยากรณ์เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน (β = .294, t = 5.730, p = .000) อายุงาน (β = .172, t = 3.22, p = .001) และ ตำแหน่งงาน (β = 1.08, t = 2.038, p = .042) สามารถสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 72.986 + .303(X8) + .119(X1) + 3.023(X6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = .294(Z_{x8}) + .172(Z_{x1}) + .108(Z_{x6})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยสามารถนำผลการศึกษามาอธิบายได้ ดังนี้

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน พบว่าพยาบาลส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับการศึกษาของสร้อยญา กุลวงศ์ (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจังหวัดอุบลราชธานีพบว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อในระดับดี และสอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิมาภรณ์ หมัดสาลี (2553) ที่ศึกษาการจัดการความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลหัวหน้าห้องผ่าตัด พบว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยโดยรวมอยู่ในระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากพยาบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานในระดับดีถึงดีมาก (ร้อยละ 95) ส่งผลให้มีพฤติกรรมความปลอดภัยระดับสูง ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ของบลูมที่กล่าวว่าพฤติกรรมมนุษย์ที่เกิดจากการเรียนรู้และทัศนคติ ถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็จะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ดีในเรื่องนั้น (นิงามนุษย์ปิจ, 2527) ประกอบกับโรงพยาบาลมีระบบการ

ตรวจสอบสุขภาพแก่บุคลากรทุกปี มีการตรวจเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมในการทำงานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการกระตุ้นให้พยาบาลได้ตระหนักถึงสุขภาพและความปลอดภัยมากขึ้น ตลอดจนมีกิจกรรมรณรงค์การควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจกรรมการล้างมือและการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อของพยาบาล ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก็เป็นพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่สำคัญของพยาบาล

ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมาได้ มีจำนวน 3 ปัจจัยเรียงตามลำดับความสำคัญในการพยากรณ์ดังนี้ ปัจจัยทัศนคติ ความปลอดภัยในการทำงาน อายุงาน และตำแหน่งงาน สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ทัศนคติความปลอดภัยในการทำงาน ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าทัศนคติ เป็นความรู้สึกรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม โดยผู้ที่มีทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องต่อสิ่งใด ก็มีแนวโน้มที่จะแสดงต่อสิ่งนั้น ๆ ในทิศทางที่จะสนับสนุน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ ที่กล่าวว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ การเรียนรู้ก่อให้เกิดความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ แล้วก่อให้เกิดการปฏิบัติ (Bloom, 1956) และสอดคล้องกับ สรรยงญา กุลวงศ์ (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และสอดคล้องกับ วราพร ช่างยา (2551) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยงกับพฤติกรรม

ความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความเสี่ยงมีส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)

2. อายุงาน ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครชาติ ติมสุวานนท์ (2546) ที่ศึกษาเรื่องความรู้ทัศนคติต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พบว่าพนักงานที่มีอายุงานนานกว่า จะมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานมากกว่าผู้มีอายุงานน้อย ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีอายุงานมากกว่า มีประสบการณ์ในการทำงานนาน มีการทบทวนขั้นตอนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ มีประสบการณ์การทำงานที่ปลอดภัย เช่น การหักหลอดยาโดยใช้สำลีหรือผ้าสะอาดรองเพื่อป้องกันเศษแก้วที่มือ การออกแรงยกวัสดุ สิ่งของ หรือผู้ป่วยด้วยท่าทางที่เหมาะสมไม่บิดเอี้ยวตัวมากเกินไป อีกทั้งผู้ที่มีอายุงานที่สูงมักจะได้รับกรมอบหมายงานตำแหน่งหัวหน้างาน จึงมีความรับผิดชอบสูง ทำให้ตระหนักถึงอันตรายที่จะเกิดจากการทำงาน และมักเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงานรุ่นน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น การหมั่นตรวจสอบความชำรุดความบกพร่องของเครื่องมือหรืออุปกรณ์ และดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาดบริเวณที่ทำงาน ตลอดจนการจัดเก็บสิ่งของอุปกรณ์และเครื่องมือให้เป็นระเบียบหลังใช้งาน

3. ตำแหน่งงาน ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย/หอผู้ป่วย มีประสบการณ์ในการทำงาน มีทักษะการทำงานที่ปลอดภัย ที่มากกว่า เช่น การสวมถุงมือ

เมื่อทำการเจาะเลือดหรือให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำแก่ผู้ป่วย การออกแรงยกวัสดุสิ่งของหรือผู้ป่วยด้วยท่าทางที่เหมาะสมไม่บิดเอี้ยวตัวมากผิดปกติ อีกทั้งตำแหน่งหัวหน้าฝ้าย/ห่อผู้ป่วยนอกจากจะปฏิบัติงานด้านการพยาบาลแล้วยังปฏิบัติงานทางด้านการบริหารทางการพยาบาล จึงมีความตระหนักถึงการมีพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีของการทำงานที่ปลอดภัยแก่ผู้ได้บังคับบัญชา เช่น การหมั่นตรวจสอบความชำรุด ความบกพร่องของเครื่องมือหรืออุปกรณ์ การดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสะอาดบริเวณที่ทำงาน ตลอดจนการจัดเก็บสิ่งของ อุปกรณ์ และเครื่องมือให้เป็นระเบียบหลังใช้งาน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ ปภาจิต บุตรสุวรรณ (2544) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศรีธัญญา พบว่าตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองเฉพาะด้านสุขภาพจิต และกลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเฉพาะทางจิตเวช และส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมหลักสูตรพยาบาลจิตเวช จึงทำให้อายુงานไม่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมดูแลตนเองด้านสุขภาพจิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในการป้องกันตนเองจากอันตรายที่เกิดจากการทำงาน ความรู้สึกต่อภาวะเบียดความปลอดภัย รวมถึงวิธีการป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. ควรส่งเสริมให้หัวหน้าหรือผู้ป่วย หัวหน้างาน ถือว่าเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานมากที่สุด เป็นแบบอย่างที่ดีของการทำงานที่ปลอดภัย

คอยกระตุ้น นิเทศติดตามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยแก่บุคลากรในหอผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ให้แรงเสริมโดยการชมเชยแก่ผู้ปฏิบัติงาน ที่ปฏิบัติงานงานตามวิธีปฏิบัติด้านความปลอดภัยที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตการศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ของบุคลากรกลุ่ม อื่น ๆ ให้ครอบคลุม
2. ศึกษาเชิงทดลองเปรียบเทียบผลของโปรแกรมความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ระหว่างแผนกที่จัดให้มีการดำเนินงานตามโปรแกรมความปลอดภัยในการทำงาน กับแผนกการดำเนินงานตามปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2553). *สถานการณ์โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม*. นนทบุรี: สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม.
- นิภา มนูญปิจุ. (2527). *การวิจัยทางสุขศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- ปภาจิต บุตรสุวรรณ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศรีธัญญา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสุขศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เพชรไสว ลีมตระกูล, ประสพสุข ศรีแสนปาง, สร้อยอนุสรณ์ธีรกุล, ปิยนุช บุญเพิ่ม, อุสาห์ สุกรพันธ์, และสมจิต แคนสีแก้ว. (2546). การสังเคราะห์แนวทางการป้องกันการติดเชื้อ เอชไอ วี จากการใช้บริการทางการแพทย์และการพยาบาล. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 26(3), 53-60.

- โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา. (2555). *รายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ 2555*. นครราชสีมา: ศูนย์ควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล.
- วรพร ช่างยา. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเสี่ยง การสนับสนุนจากหัวหน้าผู้ป่วย สภาพแวดล้อมในการทำงานกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สร้อยญา กุลวงศ์. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการส่งเสริมสุขภาพ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- สุทธิมาภรณ์ หมัดสาลี. (2553). *การจัดการความปลอดภัยในการทำงานของหัวหน้าห้องผ่าตัด พฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยและอันตรายจากการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- อภิรดี ศรีโอภาส. (2552). การสอบสวนและวิเคราะห์อุบัติเหตุ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย หน่วยที่ 2*. หน้า 2-6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อัครชาติ ดิณสุลานนท์. (2546). *ความรู้ ทักษะคติต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค กรณีศึกษาในสายงานธุรกิจวิศวกรรมธุรกิจก่อสร้างและบำรุงรักษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิศวกรรมความปลอดภัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives. Handbook 1: Cognitive domain*. New York: David McKay.